

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Oikeus huolenpitoon

Pirjatanniemi, Elina

Published in:
Turun Sanomat

Published: 01/01/2019

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Pirjatanniemi, E. (2019). Oikeus huolenpitoon. *Turun Sanomat*, (12.2.), –. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020100882722>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Istun mummolassa ja ihastelen keittiön ikkunasta avautuvaa lakeutta. Lautasella on isoäidin leipomaa ruisleipää. Olen seitsemän vuotta ja minulla on turvallinen olo.

Isoisän kuollessa mummo jäi yksin tilalle. Hän sinnitteli, kunnes voimat eivät enää riittäneet. 'Vaivaskotiin' lähtö oli kova paikka. Ikäistensä tavoin hän oli kokenut itsenäistyvän Suomen kivuliaat ensivaiheet, sodat ja jälleenrakennuksen työntäyteiset vuodet. Elämä oli tuonut eteen kaikenlaista, mutta itsemääräämisoikeutta se ei ollut vienyt. Nyt sekin oli vaarassa.

Laitoshoito oli hänelle helvetin esikartano. Siitä ei pääse yli eikä ympäri. Toisten vaivoina oleminen oli pahinta, mitä mummoni tiesi. Hoidon laadussa ei sinänsä ollut moitittavaa. Rakkaan kodin jättäminen ja toisten määräysvaltaan joutuminen olivat hänelle jo sellaisenaan tragedia. Uskoisin että monet ikäihmiset tuntevat samoin, vaikka hoito olisi hyvää. Jos hoito on puolestaan kelvotonta, on vaikea puhua enää ihmisarvon kunnioittamisesta.

Julkisuudessa vellova keskustelu vanhusten asumispalvelujen tilasta on tarpeen. Esille tulleet laiminlyönnit ovat törkeitä. Kuvaavaa on, että helmikuun alussa pidetyssä alan toimijoiden kokouksessa sitouduttiin muun muassa haamuhoitajailmiön kitkemiseen ja henkilöstömitoituksen laatusuosituksen noudattamiseen. Samoin luvattiin, että vanhusten aliravitsemukseen on tästä lähtien nollatoleranssi. Toimijat velvoitautuivat myös rationaalisen sekä turvallisen lääkehoidon periaatteisiin.

En malta olla kysymättä, ovatko nämä olleet jotenkin epäselviä asioita? Toimijat ovat selitelleet tilannetta viitaten laatuongelmiin ja rekrytointivaikeuksiin. En näitä kiistä, mutta kyse on myös perusoikeuksien toteutumisesta, joihin kaikkien alan toimijoiden olettaisi sitoutuneen.

Perustuslakimme mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Kenenkään henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua, eikä kenenkään vapautta riistää ilman laissa säädettyä perustetta. Jokaisella on myös oikeus välttämättömään huolenpitoon.

Perustuslaissa ei lue, että nämä oikeudet eivät koske vanhuksia. Perusoikeudet on taattava myös laitoshoidossa oleville ja heillekin, jotka eivät enää kykene itse tahtoaan ilmaisemaan. Olennaista on edelleen, että palvelun tuottamisen tapa ei ole tässä yhteydessä merkityksellinen.

Julkinen valta voi halutessaan ulkoistaa hoivapalvelut, mutta vastuu perusoikeuksien toteutumisesta ei katoa. Valtion on näin ollen pidettävä huoli siitä, että toimintaa koskeva yksityiskohtainen lainsäädäntö ja rahoitus ovat kunnossa. Sen ohella julkisen vallan on valvottava hoivapalvelujen tuottajien toimintaa. Jos laiminlyönnejä havaitaan, niihin on reagoitava tehokkaasti.

Eduskuntavaalit ovat kulman takana, joten helppoja heittoja on varmasti tarjolla. Poliittisilta puolueilta on kuitenkin voitava edellyttää muutakin kuin keskinäistä piikittelyä. Kinastelu desimaaleista on ainoastaan kiusallista. Kokonaisvaltaista patenttiratkaisua vanhustenhuollon ongelmiin ei löydy kenenkään puoluetoimistosta.

Vanhustenhuollon tilan parantaminen vaatii rahaa, muutoksia asenteisiin ja äänen antamista ikääntyneille. Tällä tiellä ensimmäinen askel on jokaisen ihmisarvon tunnustaminen. Jos sen teemme, emme makuuta ketään aliravittuna likaisissa vaipoissa.

NOSTO: Julkinen valta voi halutessaan ulkoistaa hoivapalvelut, mutta vastuu perusoikeuksien toteutumisesta ei katoa.